

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/1/2025
Identifikačné číslo spisu: 1117215934
Dátum vydania rozhodnutia: 24.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1117215934.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu Xepap, spol. s r.o., so sídlom Jesenského 4703, 960 01 Zvolen, IČO: 31 628 605, zastúpeného BADUCCI Legal, s.r.o., so sídlom Mostová 2, 811 02 Bratislava, IČO: 35 872 900, proti žalovanému Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, so sídlom Černyševského 50, 851 01 Bratislava, IČO: 00 164 381, o zaplatenie 681 876 eur (aktuálne 349 680 eur) s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 26Cb/79/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/82/2021-502 zo dňa 26.03.2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/82/2021-502 zo dňa 26.03.2024 z r u š u j e a v r a c i a vec tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (aktuálne Mestský súd Bratislava III; ďalej tiež „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 26Cb/79/2018-408 zo dňa 18.11.2020 rozhodol tak, že žalobe vyhovel v časti o zaplatenie 349 680 eur s úrokmi z omeškania 0,05 % denne zo súm a za dobu špecifikovanú v prvom výroku, druhým výrokom konanie vo zvyšku zastavil a tretím výrokom určil, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež „odvolací súd“), rozhodujúc o odvolaní žalovaného, rozsudkom č. k. 2Cob/82/2021-502 zo dňa 26.03.2024 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v prvom a treťom výroku tak, že žalobu v časti o zaplatenie 349 680 eur s príslušenstvom zamietol (výrok I) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II). Výrokom III priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku poukázal na rozhodnutie súdu prvej inštancie, z ktorého vyplýva, že žalobca sa voči žalovanému domáhal zaplatenia sumy 681 876 eur s príslušenstvom titulom plnenia zo Zmluvy č. 0021/2011 z 08.02.2011, v znení Dodatku č. 1 zo 16.12.2013, na distribúciu materiálnych didaktických prostriedkov pre školy. Žalobca podaním zo dňa 18.09.2019 vzal žalobu v

časti o zaplataenie istiny 332 196 eur späť, t. j. v rozsahu výšky predstavujúcej mesačnú paušálnu odmenu za september 2015 až marec 2017. Predmetom sporu zostalo zaplataenie sumy 349 680 eur s príslušenstvom, „čo je mesačný súčet paušálnych odmien za poskytnuté služby v zmysle zmluvy za obdobie január 2014 až august 2015“. Uviedol, že súd prvej inštancie akceptoval žalobcovu opravu označenia žalovaného, Dodatok č. 1 posúdil ako platný a považoval za preukázané, že žalobcovi vznikol nárok na zaplataenie zmluvne dojednanej ceny podľa článku II. bod 2. Dodatku č. 1.

4. Odvolací súd ďalej uviedol, že sa stotožnil s odvolacou argumentáciou žalovaného, podľa ktorej súd prvej inštancie vychádzal pri určení pasívnej vecnej legitímácie žalovaného z nesprávneho právneho posúdenia. Podľa názoru odvolacieho súdu dospel súd prvej inštancie k nesprávnemu záveru, že došlo k oprave označenia žalovaného, a teda, že žalovaným je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ako ústredný orgán štátnej správy, ktorý je vecne pasívne legitímovaný v danom spore.

5. Odvolací súd považoval za podstatné, že žalobca v žalobe označil žalovaného: „Slovenská republika - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky“, teda subjekt, ktorý je spôsobilý v konaní vystupovať ako strana sporu. V tejto súvislosti zdôraznil, že je potrebné vždy rozlišovať, či stranou v spore má byť štát, v mene ktorého koná štátny orgán, alebo samotný štátny orgán. Zo žaloby vyplýva, že žalovaným v spore bol štát, ktorý však nie je vecne pasívne legitímovaný v spore, keďže nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, o ktorú v konaní ide. V danej veci nešlo o formálnu nesprávnosť v označení žalovaného, ale o označenie nesprávneho subjektu ako žalovaného, v dôsledku čoho mal súd prvej inštancie žalobu zamietnuť.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom navrhol dovolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzoval z dôvodov v zmysle § 420 písm. f) zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

7. Dovolanie v časti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ odôvodnil odkazom na predchádzajúcu rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“), predstavovanú rozhodnutiami sp. zn. 1Cdo/211/2013 z 30.07.2015 (ponechané v platnosti rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 540/2015), sp. zn. 5Cdo/441/2015 z 29.03.2017, sp. zn. 3Cdo/73/2015 z 18.05.2016, sp. zn. 1Cdo/51/2016 z 26.03.2017, sp. zn. 3Cdo/148/2017 zo 14.09.2017, sp. zn. 3Cdo/78/2004 z 02.09.2004, sp. zn. 1Cdo/211/2013 z 30.07.2015, sp. zn. 7Cdo/200/2018 z 25.06.2020. Uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu považuje za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej mal nastať odklon. Z týchto rozhodnutí podľa dovolateľa vyplýva, že v prípade, keď žalobca označí ako žalovaného štát, avšak z obsahu žaloby a jej príloh vyplýva, že smeruje priamo voči štátnemu orgánu, tak tento vnútorný logický rozpor žaloby má za následok jej nezrozumiteľnosť z dôvodu neurčitosti. V takej situácii je preto povinnosťou súdu prvej inštancie postupovať v zmysle § 129 ods. 1 CSP, t. j. žalobcu vyzvať na odstránenie vady žaloby.

8. Dovolateľ zdôraznil najmä závery obsiahnuté v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/51/2016 z 26.03.2017, ktoré sa majú týkať identickej situácie ako v tu posudzovanom prípade, kedy súd prvej inštancie akceptoval opravu označenia žalovaného, avšak odvolací súd so žalovaným subjektom v zmysle vykonanej opravy nekonal a žalobu zamietol. Z uvedeného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že žalobca v žalobe označil žalovaného ako „SR Ministerstvo vnútra SR“, teda formálne za žalovaného označil Slovenskú republiku, avšak zo žaloby a jej príloh je zrejmé, že žalovaným je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Tento vnútorný logický rozpor žaloby mal za následok jej nezrozumiteľnosť z dôvodu neurčitosti, pričom táto vada bola odstránená z vlastnej iniciatívy žalobcu, ktorý neskorším podaním za žalovaného označil Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Súd prvej inštancie následne konal s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ako so žalovaným. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, vyžadujúc od žalobcu celkom iný postup, spočívajúci v podaní návrhu na zámenu žalovaného, čím podľa názoru najvyššieho súdu žalobcovi znemožnil realizáciu jeho procesného práva na opravu vadnej žaloby, vyplývajúceho mu z § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku [zák. č. 99/1963

Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „OSP“); aktuálne § 129 ods. 1 CSP], čím v konečnom dôsledku žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom.

9. V tejto súvislosti dovolateľ citoval z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 293/2018 zo 17. októbra 2018, podľa ktorého: „Ústavný súd už v minulosti jasne signalizoval, že nebude tolerovať prehnaný formalizmus v situácii, keď je žalobcom ako žalovaná strana označený len orgán oprávnený v mene štátu konať, avšak z obsahu podania vyplýva, že žaloba v skutočnosti smeruje proti štátu (pozri nález sp. zn. II. ÚS 675/2016). Uvedené platí aj naopak.“ Dovolateľ zdôraznil, že aj v uvedenom prípade išlo o žalobu na zmluvné plnenie.

10. Dovolateľ teda vytkol odvolaciemu súdu, že v predmetnej veci procesne postupoval v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho a ústavného súdu, keď (na rozdiel od súdu prvej inštancie) neakceptoval opravu žaloby, doručení súdu dňa 27.03.2018.

11. V súvislosti s prípustnosťou a dôvodnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ považoval za hlavný dôvod porušenia práva na spravodlivý proces to, že odvolací súd neakceptoval vykonanú opravu označenia žalovaného, v dôsledku čoho dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň dovolateľ konštatoval, že zamietnutie žaloby z namietaného dôvodu predstavuje odmietnutie spravodlivosti (tu podporne poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/73/2015 z 18. mája 2016).

12. Dovolateľ vyjadril nesúhlas s argumentáciou odvolacieho súdu, podľa ktorej rozhodnutia, na ktoré sa žalobca odvolával a ktoré citoval aj súd prvej inštancie, sú rozhodnutiami, ktoré nemožno aplikovať na prejednávaný spor, pretože sa týkajú výlučne sporov o náhradu škody proti štátu, pri ktorých je zodpovednosť štátu zrejmá a rozhodnutia sa týkajú tých prípadov, kedy je žalovaným subjektom štát, ale je nesprávne označený. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd nesprávne interpretoval závery prijaté v citovaných rozhodnutiach. Podstatou uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/9/2016 zo dňa 22.02.2017 (ktoré citoval odvolací súd) je podľa dovolateľa nemožnosť akceptácie označenia strany ako Slovenská republika - Ministerstvo..., z dôvodu, že „Slovenská republika - Ministerstvo...“ nie je subjekt s potrebnými (zákonom vyžadovanými) spôsobilosťami, preto za účasti takeého subjektu nie je možné vydať súdne rozhodnutie, ktoré by sa okrem formálnej právoplatnosti mohlo stať právoplatným i materiálne a bolo i vykonateľným. Správnym postupom všeobecného súdu v takom prípade má byť pokus o odstránenie takejto základnej vady žaloby už v úvodnom štádiu konania (podľa § 129 CSP). Dovolateľ zdôraznil, že podstatná nie je povaha sporu ako uviedol odvolací súd (tam náhrada škody proti štátu), ale samotné označenie žalovaného subjektu.

13. Dovolateľ podporne poukázal aj na uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/73/2015 z 18.05.2016 a sp. zn. 1Cdo/51/2016 z 26.03.2017, ktoré sa týkali žalôb o neplatnosť skončenia štátno-zamestnaneckého pomeru, pričom v oboch prípadoch bol ako žalovaný označený štát, avšak správne mal byť označený priamo štátny orgán. Dovolateľ uviedol, že podľa právneho názoru dovolacieho súdu malo v týchto konaniach určujúci význam to, že označenie žalovaného bolo vo vecnom (logickom) rozpore s tým, ako žalobca odôvodnil žalobu. V oboch uvedených konaniach síce žalobca označil ako žalovaného štát, avšak z obsahu žaloby a jej príloh vyplývalo, že sa žalobca domáha určenia neplatnosti výpovede a zaplata náhrady mzdy voči svojmu zamestnávateľovi, t. j. služobnému úradu, ktorým je priamo štátny orgán. Dovolací súd aj v tomto prípade uviedol, že bolo povinnosťou súdu prvej inštancie postupovať v zmysle § 43 ods. 1 OSP (aktuálne § 129 ods. 1 CSP) a žalobcu vyzvať na odstránenie vady.

14. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že nie sú naplnené dovolacie dôvody, ktoré súčasne nie sú vymedzené zákonom ustanoveným spôsobom. V dôsledku toho žiadal dovolanie v súlade s § 447 CSP odmietnuť, resp. zamietnuť podľa § 448 CSP. Opísal priebeh konania pred súdmi nižších inštancií a poukázal na jednotlivé procesné úkony strán sporu s tým, že počas konania nedošlo k dovolateľom namietaným vadám. Zdôraznil najmä to, že o žalobcovom návrhu na zmenu na strane

žalovaného bolo súdom prvej inštancie rozhodnuté a k nemožnosti uplatnenia aplikácie § 129 CSP a § 161 CSP sa žalovaný vyjadril v podaní zo 16.10.2020, s čím sa stotožnil aj odvolací súd. Vo vzťahu k uzneseniam najvyššieho súdu, na ktoré odkázal dovolateľ, žalovaný uviedol, že sa týkajú skutkovo a právne odlišných vecí. Vecná legitímácia vyplýva z predpisov hmotného práva, nie práva procesného, pričom súd nemá povinnosť poučiť strany sporu o ich hmotnoprávných oprávneniach a účinkoch ich úkonov, ktoré uplatňujú v súdnom konaní. Len vadu konania spočívajúcu v nesprávne (zle) označenom orgáne, ktorý má konať za vecne legitímovaný štát, odstraňuje súd postupom podľa § 43 OSP (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/126/2013).

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas žalobca, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s ust. § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP veta pred bodkočiarkou), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolaniu žalobcu je potrebné vyhovieť.

16. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

17. Právna úprava pripúšťa dva dovolacie dôvody, prvý spočíva v zmätočnosti napadnutého rozhodnutia (§ 431 CSP), druhý v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (§ 432 CSP).

18. Dovolateľ v súvislosti s prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tým, že zamietol žalobu z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, nakoľko žalobca nesprávne označil ako žalovaný subjekt štát (Slovenská republika) a nie štátny orgán (ministerstvo), ktorý v tomto prípade disponuje pasívnou vecnou legitímáciou. Dovolateľ namieta, že napriek označeniu žalovaného (Slovenská republika - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu), z ostatného obsahu žaloby a jej príloh vyplýva, že smeruje priamo voči štátnemu orgánu (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu), pričom z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je zrejmé, že takýto vnútorný logický rozpor žaloby má za následok jej nezrozumiteľnosť z dôvodu neurčitosti a v takom prípade je povinnosťou súdu prvej inštancie postupovať v zmysle § 129 ods. 1 CSP a žalobcu vyzvať na odstránenie vady žaloby.

19. Dovolací súd, rešpektujúc závery nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS/336/2019 z 09.06.2020, sa zameril na obsah a kontext celého dovolania a vyvodil z neho, že dovolateľ uvádza ako dôvody o vade zmätočnosti napadnutého rozhodnutia (§ 431 CSP), tak aj o vade nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom (§ 432 CSP).

20. Vo vzťahu k vade nesprávneho právneho posúdenia veci dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, a to z hľadiska toho, či rozporné označenie žalovaného subjektu v záhlaví žaloby oproti zvyšku žaloby a jej prílohám, má mať bez ďalšieho za následok zamietnutie žaloby v celom rozsahu z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie a bez ohľadu na skutočnosť, že došlo k následnému upresneniu označenia žalovaného subjektu z vlastnej iniciatívy žalobcu. Inak povedané, dovolateľ v danom prípade nesúhlasí s právnym posúdením veci v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého označenie žalovaného ako Slovenská republika - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, má za následok zamietnutie žaloby z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie strany sporu, keďže žalovaným subjektom nemal byť štát, v mene ktorého vystupuje štátny orgán, ale samotný štátny orgán, ktorým je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, pričom podľa odvolacieho súdu nejde o situáciu, kedy je pre nezrozumiteľnosť žaloby súd povinný aplikovať § 129 CSP.

21. V nadväznosti na uvedené dovolací súd konštatuje, že od dovolateľom namietaného právneho

posúdenia pasívnej vecnej legitímácie žalovaného záviselo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že žalobca označil ako žalovaného štát, hoci pasívne legitímovaným je štátny orgán, pričom podľa názoru odvolacieho súdu ide o nedostatok vecnej legitímácie žalovanej strany v spore, ktorý nie je možné odstraňovať, pretože by išlo o hmotnoprávne poučenie (proti)strany. Ide o dôvod, pre ktorý bola prostredníctvom namietanej zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie, v konečnom dôsledku žaloba zamietnutá. Keďže pri posudzovaní vecnej (aktívnej alebo pasívnej) legitímácie strany v spore súd zo skutkových zistení vyvodzuje právny záver, aplikujúc a interpretujúc konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, dovolací súd považoval túto podmienku prípustnosti dovolania v časti podľa § 421 ods. 1 CSP vo väzbe na § 432 ods. 1, 2 CSP za splnenú.

22. Dovolateľ za účelom preukázania prípustnosti ako aj dôvodnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm.

a) CSP citoval viacero rozhodnutí najvyššieho súdu, od ktorých mal nastať odklon rozhodnutím odvolacieho súdu. Dovolateľom uvádzané rozhodnutia v relevantnej časti vychádzajú zo záveru, že príliš formálne (formalistické) posudzovanie nesprávneho (vnútorne rozporného, nejednoznačného) označenia pasívne legitímovaného subjektu v prípadoch, keď je označenou žalovanou stranou štát alebo štátny orgán, v konečnom dôsledku môže viesť k porušeniu práva žalobcu na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa dovolacieho súdu, dovolateľom uvedené rozhodnutia a závery v nich obsiahnuté predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, nakoľko v zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

23. Dovolací súd zdôrazňuje, že podstata dotknutých rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, od ktorých mal nastať odklon, spočíva v závere, podľa ktorého v sporoch, kde je pasívne legitímovaným subjektom štát alebo štátny orgán, súd nemôže prihliadať prísne formalisticky na označenie pasívne legitímovaného subjektu, t. j. vychádzať len zo samotného označenia žalovanej strany, ak z ďalšieho obsahu žaloby a jej príloh je zřejmé a zrozumiteľné, proti komu v podstate žaloba smeruje. Správnosť takéhoto právneho záveru podporilo rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 675/2016, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 10/2017. Jeho podstatou je požiadavka kladenia väčšieho dôrazu na materiálnu (obsahovú) stránku žaloby, ak je vnútorne logicky rozporuplná, pričom tento rozpor je zapríčinený výlučne nejednoznačným označením žalovaného subjektu, ktorým je štát, resp. štátny orgán, ktorý v mene štátu koná. Charakter sporu pritom nie je podstatný.

24. V tejto súvislosti a len primerane dáva dovolací súd do pozornosti aj neskorší nález sp. zn. I. ÚS 418/2024 z 02. októbra 2024, v ktorom ústavný súd opakovane pripomenul, že štát sa nemôže vyhýbať posúdeniu svojej zmluvnej (či deliktuálnej) zodpovednosti tým, že „prezlečie kabát“ a v súdnom konaní sa bude chvíľu tváriť ako ministerstvo a chvíľu zase ako štát konajúci prostredníctvom ministerstva. Takto formulovanému záveru konvenuje aj predchádzajúca ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, na ktorú dovolateľ poukázal.

25. Dovolací súd taktiež dáva do pozornosti uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/150/2019 z 18.10.2019, v zmysle ktorého: „Podľa názoru dovolacieho súdu z obsahu žaloby bolo celkom (t. j. bez dôvodných pochybností) zřejmé a zrozumiteľné, proti komu žaloba smeruje, preto súd mal akceptovať podanie žalobkyne zo 4. júla 2014 a upraviť, že žalovaným v konaní je štát - Slovenská republika, za ktorú koná označený štátny orgán; opačný výklad treba považovať za prehnane formalistický, ktorý vo svojich dôsledkoch zasahuje do podstaty základného práva žalobkyne na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Preto ak súd jej žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie, pretože za žalovaného aj napriek odstráneniu vady žaloby naďalej považoval označený štátny orgán a nie štát, v ktorého mene tento orgán konal, jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a žalobkyňa uvedený dovolací dôvod namieta opodstatnene“. Uvedené konštatovanie úzko

korešponduje aj s dovolateľom citovaným rozhodnutím dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/51/2016 z 26.03.2017, ktorého predmetom bolo určenie neplatnosti skončenia štátnozamestnaneckého pomeru a náhrada mzdy.

26. Z dovolateľom uvádzaného uznesenia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/51/2016 z 26.03.2017 vyplýva, že žalobca v žalobe označil žalovaného ako „SR Ministerstvo vnútra SR“. Z obsahu žaloby a jej príloh však bolo zrejmé (napr. dodatok k služobnej zmluve uzatvorený s Ministerstvom vnútra SR; výpoveď zo štátnozamestnaneckého pomeru danú týmto ministerstvom), že žaloba smeruje proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky. Dovolací súd skonštatoval, že žalobca síce formálne za žalovaného označil Slovenskú republiku, avšak zo skutkového a právneho odôvodnenia žaloby nepochybne vyplývalo, že sa domáha určenia neplatnosti výpovede a zaplata náhrady mzdy voči svojmu zamestnávateľovi, ktorým je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. V uvedenej situácii bolo povinnosťou súdu prvej inštancie žalobcu vyzvať na odstránenie vady žaloby a hoci súd prvej inštancie takýmto spôsobom nepostupoval, vada bola odstránená z vlastnej iniciatívy žalobcu, ktorý podaním zo 16. apríla 2013 v súlade s obsahom svojej žaloby za žalovaného označil Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Dovolací súd následne vyhodnotil, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď ako so žalovaným vo veci konal s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, pričom odvolací súd tým, že s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky bez ďalšieho nekonal, ale rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, nesprávne vyžadujúc od žalobcu celkom iný postup spočívajúci v podaní návrhu na zámenu žalovaného, žalobcovi znemožnil realizáciu jeho procesného práva na opravu vadnej žaloby, čím v konečnom dôsledku žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom.

27. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd v tu posudzovanej veci k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, keď odvolací súd sa pri riešení otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného subjektu z hľadiska správneho označenia žalovanej strany, ktorou má byť štátny orgán (§ 135 ods. 2 CSP) a nie štát (§ 135 ods. 1 CSP), odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v rovine akceptácie opravy označenia takého subjektu v žalobe (§ 129 CSP analogicky), v dôsledku čoho je nutné konštatovať prípustnosť ako aj dôvodnosť dovolania v časti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

28. Preto na kľúčovú právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, či v takom prípade aký predstavuje vec tu posudzovaná, žalobca môže následným podaním opraviť (upraviť, upresniť) znenie žaloby v časti označenia žalovaného a či po takejto oprave (úprave, upresnení) môže súd prvej inštancie bez ďalšieho konať s takto upresneným subjektom, dovolací súd v nadväznosti na vyššie uvedenú už ustálenú vlastnú rozhodovaciu prax dáva kladnú odpoveď. Súd prvej inštancie konal v posudzovanom prípade v súlade s právnou úpravou obsiahnutou v Civilnom sporovom poriadku, najmä v § 124 ods. 1 v spojení s § 129 CSP per analogiam a § 132 a nasl. CSP, pokiaľ považoval vnútorný rozpor, nezrozumiteľnosť žaloby, spočívajúce v nejednoznačnosti medzi označením žalovaného SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, IČO: 00 164 381 a opisom rozhodujúcich skutočností v spojení s pripojenými dôkazmi, v ktorých ako zmluvná strana a dlžník žalobcu vystupuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky IČO: 00 164 381, za odstránený opravou (úpravou, upresnením) žaloby v podaní žalobcu z 26.03.2018, doručenom súdu 27.03.2018. Naopak odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ žalobu čo do označenia žalovaného SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, IČO: 00 164 381, vo väzbe na zvyšný obsah žaloby a k žalobe pripojené listinné dôkazy (zmluva, faktúry, korešpondencia), v ktorých sa uvádza Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, IČO: 00 164 381, nepovažoval za vnútorne rozpornú, nezrozumiteľnú a nejednoznačnú, ktorú by nebolo možné žalobcom opraviť, analogicky ako pri postupe v zmysle § 129 ods. 1 a 2 CSP.

29. Pri správnom posúdení veci v predmetnej otázke teda mal odvolací súd v nadväznosti na konanie pred súdom prvej inštancie bez ďalšieho konať na žalovanej strane so štátnym orgánom označeným žalobcom v žalobe v spojení s jej následnou opravou (úpravou, upresnením) v podaní žalobcu z 26.03.2018. Paradoxne napokon vyznieva aj to, ak odvolanie, o ktorom odvolací súd konal, podal uvedený štátny orgán (ministerstvo), avšak v napadnutom rozsudku, odchylné od rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd sám v záhlaví na žalovanej strane označil štát (SR - ministerstvo).

30. Podľa § 449 ods. 1 CSP, ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší.
31. Dovolací súd v tejto časti uzavrel, že boli splnené podmienky pre zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP vo väzbe na § 421 ods. 1 písm. a) CSP.
32. Dovolateľ podal dovolanie aj z dôvodov ním vyvodzovaných z úpravy obsiahnutej v § 420 písm. f) CSP.
33. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.
34. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany ako dôsledok nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Relevantnými znakmi, charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle tohto ustanovenia, sú zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).
35. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces, keďže odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom neakceptoval opravu (úpravu, upresnenie) označenia žalovaného vykonanú dovolateľom v konaní pred súdom prvej inštancie. Súčasne dovolateľ odvolaciemu súdu vytkol prílišný formalizmus pri posudzovaní pasívnej vecnej legitímácie žalovaného a zdôraznil, že takýto procesný postup nie je v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Tu podporne poukázal na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 154/2008, sp. zn. I. ÚS 361/2010, sp. zn. II. ÚS 675/2016 a sp. zn. III. ÚS 833/2016. Podľa dovolateľa namietaným procesným postupom odvolacieho súdu došlo k zmareniu možnosti meritórneho preskúmania žaloby, v dôsledku čoho bolo porušené právo dovolateľa na spravodlivý súdny proces.
36. Dovolací súd dospel k názoru, že vada žaloby spočívajúca v nejednoznačnosti označenia žalovaného subjektu, vzhľadom na jeho označenie v záhlaví žaloby v porovnaní s tvrdeniami a dôkazmi vyplývajúcimi z ďalšieho obsahu žaloby a jej príloh, v ktorých je uvedený iný subjekt, nie je bez ďalšieho dôvodom na zamietnutie žaloby z hľadiska absencie pasívnej legitímácie žalovaného, a o to viac, keď žalobca túto nezrovnalosť odstráni z vlastnej iniciatívy pred prejednaním veci a meritórnym rozhodnutím. Ako vyplýva z vyššie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu ako aj z rozhodnutí ústavného súdu, rozpor medzi formálnym označením žalovaného a obsahom žaloby s prílohami, má za následok jej nezrozumiteľnosť, vnútornú rozpornosť a nejednoznačnosť, pričom v takom prípade je súd povinný aplikovať ustanovenia o odstraňovaní väd podania a vyzvať žalobcu na odstránenie takých nezrovnalostí (§ 129 CSP). Keďže v danom prípade žalobca vykonal opravu z vlastnej iniciatívy, čo súd prvej inštancie akceptoval, keď ďalej konal a rozhodol voči upresnenému žalovanému označenému v upravenom znení žaloby, odvolací súd bol povinný kontinuálne konať s týmto žalovaným (odvolateľom).

37. Dovolací súd zdôrazňuje, že procesné úkony je nutné v súlade s § 124 ods. 1 CSP posudzovať podľa ich obsahu, čo vyplýva zo zásady neformálnosti podania a princípu preferencie obsahu procesných úkonov sporových strán podľa čl. 11 CSP, čo platí pre všetky štádiá konania; pre odvolacie konanie vo väzbe na § 378 ods. 1 CSP, podľa ktorého na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

38. K argumentácii odvolacieho súdu o nemožnosti poučovania sporových strán o hmotnoprávných okolnostiach a teda ani o otázkach týkajúcich sa pasívnej vecnej legitímácie, dovolací súd uvádza, že manudukčná povinnosť súdu upravená v § 160 CSP nesúvisí s procesným postupom odstraňovania väd podania vo veci samej podľa § 129 CSP. Úlohou súdu pri aplikácii postupu podľa § 129 CSP nie je poučiť žalobcu o hmotnoprávných otázkach pasívnej vecnej legitímácie žalovaného subjektu, ale výlučne v zákonom stanovenom rozsahu procesného postupu vyzvať žalobcu na upresnenie, kto je v konaní na podklade podanej žaloby žalovaným subjektom vzhľadom na to, že pre objektívne porozumenie podanej žalobe je toto upresnenie nevyhnutné. Argumenty odvolacieho súdu odkazujúce na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Cdo/197/2010, týkajúce sa nemožnosti poučiť žalobcu o otázkach hmotného práva v rozsahu poučovacej povinnosti podľa § 160 CSP, by teda platili len za predpokladu, že by bol žalovaný v žalobe jasne a zrozumiteľne označený bez toho, aby jeho označenie vzbudzovalo dôvodné pochybnosti (m. m. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2ObdoK/5/2023 z 24.10.2024). Dovolací súd v tu preskúmanom prípade opakovane zdôrazňuje, že takéto pochybnosti neboli vyvolané zrejmoú chybou v uvedení údajov identifikujúcich žalovaný subjekt pri jeho označení v úvode žaloby (napr. chybou v písaní), ale uvedením označenia sporovej strany (SR-ministerstvo) vo vnútornom rozpore s ostatnými tvrdeniami vo zvyšku žaloby v spojení s jej prílohami, z ktorých vyplývalo označenie iného subjektu (ministerstvo).

39. Ďalej dovolací súd uvádza, že v kontexte s vyššie uvedeným nie je možné sa stotožniť ani s úvahou a záverom odvolacieho súdu, že vyhlásením uznesenia sp. zn. 26Cb/79/2018-146 z 24.04.2019 bol súd prvej inštancie týmto uznesením viazaný „a keďže v konaní bol žalovaný subjekt, ktorý nie je vecne pasívne legitímovaný, mal súd prvej inštancie bez ďalšieho žalobu pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie zamietnuť.“ Uvedeným uznesením súd prvej inštancie zamietol návrh žalobcu na zmenu na strane žalovaného, založenom na premise o nemožnosti aplikácie § 129 CSP, a s tým, že odstránenie väd žaloby nemožno dosiahnuť ani navrhovanou „zámenou“ strán, ktorú CSP neupravuje (na rozdiel od § 92 ods. 4 OSP v znení do 30.06.2016). Tu dovolací súd primerane poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 423/2024 z 21. novembra 2024, podľa ktorého: „V rozpore so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je odmietnutie dovolania, ktoré bolo podané podľa § 420 písm. f) CSP iba s odôvodnením, že úvaha súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby nemôže byť predmetom odvolacieho a dovolacieho prieskumu. Tak tomu nie je v prípade, ak nepripustenie zmeny žaloby mohlo mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej a zároveň predstavuje nesprávny procesný postup, ktorým bolo strane znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces.“ Uvedený záver ústavného súdu dovolací súd citoval z dôvodu argumentácie odvolacieho súdu obsiahnutej v ods. 30. a 31. odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku.

40. Podľa názoru dovolacieho súdu neakceptovanie odvolacím súdom opravy označenia žalovaného v prvoinštančnom konaní, ako aj jeho záver o viazanosti súdu prvej inštancie svojím rozhodnutím o nepripustení návrhu žalobcu na zmenu žaloby v označení žalovaného, vo výsledku znamenalo zo strany odvolacieho súdu, že v odvolacom konaní síce konal o odvolaní podanom štátnym orgánom (ministerstvo), avšak v rozpore s tým sám v napadnutom rozsudku na strane žalovaného uviedol štát (SR - ministerstvo), a to v zmysle znenia žaloby pred jej opravou žalobcom upresňujúcou žalovaný subjekt. Odvolací súd tak žalobu v odvolaní napadnutej časti zamietol voči štátu (SR-ministerstvo) len z dôvodu jeho označenia v úvodnej časti žaloby, ako subjektu bez právneho vzťahu so žalobcom, avšak bez toho, aby rešpektoval ústavne preferovaný materiálny prístup k ochrane práv, ktorý sa mal primárne prejaviť v prihladaní odvolacieho súdu na celý obsah žaloby a na opravu (úpravu) žaloby pri upresnení a odstránení nejednoznačnosti vymedzenia subjektu, voči ktorému mienil žalobca uplatniť svoje nároky. Uvedený postup odvolacieho súdu predstavuje porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, čo

v konečnom dôsledku predstavuje porušenie ústavného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

41. Dovolací súd na základe vyššie uvedených skutočností dospel k záveru, že konanie bolo zaťažené aj namietanou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, najmä v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu týkajúceho sa ustálenia žalobcom označenej žalovanej sporovej strany. S touto vadou súvisí aj zistená vada nesprávneho právneho posúdenia veci v procesnej otázke odstránenia väd žaloby v zmysle § 129 CSP per analogiam, s následným nesprávnym záverom odvolacieho súdu o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie subjektu (štát, resp. SR-ministerstvo), ktorý bol odchylný od toho subjektu, ktorý bol žalobou v spojení s jej opravou v podaní žalobcu z 26.03.2018 napokon označený ako žalovaná strana (ministerstvo). Následkom uvedeného sa odvolací súd nezaoberal ďalšími odvolacími námietkami a preto je odôvodnenie jeho rozhodnutia neúplné a v tejto časti nepreskúmateľné.

42. Na okraj dovolací súd dodáva, že v rámci dovolacieho prieskumu jeho pozornosti neušlo, že v záhlaví odvolacieho rozsudku je na žalovanej strane chybne uvedené „IČO: 00 164 831“, pričom správne má byť 00164381 (viď register organizácií ŠÚ SR), pričom rovnaká nezrovnalosť sa nachádza aj v uzneseniach súdu prvej inštancie na č. l. 529, 532 a 535 súdneho spisu. Taktiež dovolací súd upozorňuje na chybu v písaní v II. výroku rozsudku odvolacieho súdu, kde malo byť správne uvedené - nárok na náhradu „trov“ konania.

43. Napokon dovolací súd k označeniu žalovaného v záhlaví tohto dovolacieho rozhodnutia - Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, uvádza, že ide o aktuálne označenie ministerstva v zmysle zák. č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v znení platnom od 1. februára 2024.

44. Podľa § 449 ods. 1 CSP, ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší.

45. Podľa § 450 CSP, ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí.

46. Vzhľadom na vyššie uvedené, keďže dovolací súd zistil nielen prípustnosť ale aj dôvodnosť dovolania žalobcu, ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

47. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

48. Úlohou odvolacieho súdu bude v ďalšom konaní a pri novom rozhodnutí o odvolaní vec opätovne prejednať a vecne rozhodnúť, za rešpektovania právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v tomto kasačnom rozhodnutí. Odvolací súd sa zameria na posúdenie všetkých odvolacích námietok odvolateľa (ministerstvo), keďže následkom svojho doterajšieho vadného postupu sa v rozsahu podaného odvolania vôbec nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie z hľadiska oprávnenosti samotného nároku, ktorého ochrany sa žalobca v danom sporovom súdnom konaní domáha a ktorému sa žalovaný bráni [odvolanie - časť „Ad 2 Prejudiciálna otázka (ne)platnosti právneho titulu žalovanej pohľadávky“].

49. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

50. Rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.